

Valsts pētījumu programmas
**"Latvijas kultūra –
resurss Latvijas attīstībai"**
projektu pieteikumu atklātā konkursa
izvērtēšanas pārskats

SATURS

- 3 Par konkursu
  - 6 Projektu pieteikumi
  - 7 Izvērtēšana
  - 8 Projekta īstenošana
  - 10 Ekspertu atziņas
-

Par konkursu

Latvijas Zinātnes padome (LZP), saskaņā ar [Zinātniskās darbības likumu](#), [2018. gada 4. septembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība"](#) un [2023. gada 2. marta Ministru kabineta rīkojumu Nr. 101 "Par valsts pētījumu programmu "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai" 2023.-2026. gadam"](#) 2023. gada 20. jūnijā izsludināja Valsts pētījumu programmas "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai" projektu pieteikumu atklāto konkursu, nosakot iesniegšanas termiņu līdz 2023. gada 19. jūlijam. Projektu pieteikumu atklātā konkursa norisi nosaka [Valsts pētījumu programmas "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai" projektu pieteikumu atklātā konkursa nolikums](#).

Programmu izstrādāja Kultūras ministrija, sadarbojoties ar ministrijas izveidoto Nacionālo kultūras padomi, kuras uzdevums bija konsultēt ministriju par programmas stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem, sniegt priekšlikumus programmas pilnveidei un izvērtēt programmas sasniegtos rezultātus pēc tās noslēguma, lai veicinātu līdzsvarotu kultūras un kultūras mantojuma nozaru attīstību sabiedrības interesēs. Nacionālās kultūras padomes sastāvā ir pārstāvji no Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) Latvijas Nacionālās komisijas, Latvijas Radošo savienību padomes, Kultūras alianses, Dziesmu un deju svētku padomes, biedrības „Laiks kultūrai”, Latvijas Kultūras darbinieku biedrības, Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācijas, Literatūras un grāmatniecības padomes, Latvijas Mūzikas padomes, Latvijas Teātra padomes, Latvijas Bibliotēku padomes, Latvijas Muzeju padomes, Arhīvu padomes, Vizuālās mākslas padomes, Nacionālās arhitektūras padomes, Latvijas Filmu padomes, Latvijas Dejas padomes un Latvijas Pašvaldību savienības, kā arī kultūras pieminekļu aizsardzības nozares pārstāvis un uzņēmējdarbību un kultūrizglītību pārstāvoši locekļi.

Programmas virsmērķis – Latvijas kultūras attīstība un efektīva izmantošana Latvijas ilgtspējīgai attīstībai.

Programmas mērķis ir attīstīt zināšanu bāzi par Latvijas kultūras aktuālajiem un vēsturiskajiem procesiem, kultūras un radošajām nozarēm kā šo procesu īstenošanā un kultūras pienesumu valsts ilgtspējīgai attīstībai.

Mērķa sasniegšanai viedās specializācijas stratēģijas jomās tika noteikti šādi **uzdevumi:**

- attīstīt jaunu zināšanu bāzi par Latvijas kultūras un radošo nozaru (literatūras, mūzikas, teātra un dejas mākslas, vizuālās mākslas, dizaina, arhitektūras, audiovizuālās un filmu mākslas, starpdisciplināro radošo izpausmju un kultūras mantojuma nozaru, tostarp tradicionālās kultūras un amata prasmju) aktuālajām attīstības tendencēm, tostarp:
  - kultūras piedāvājuma pieejamību Latvijas iedzīvotājiem, tai skaitā laikmetīgo kultūras formu pieejamību, kā arī publiskā un privātā sektora lomu un mijiedarbību kultūras piedāvājuma veidošanā;
  - nodarbinātības un ieņēmumu gūšanas modeļiem un tendencēm kultūras un radošajās nozarēs un visu līmeņu izglītības piedāvājuma atbilstību darba tirgus pieprasījumam un tā attīstības tendencēm;
  - digitālo tehnoloģiju ietekmi uz kultūras patēriņa paradumiem, kultūras satura radīšanas un izplatīšanas procesiem un ieņēmumu gūšanu no radošās darbības;
- attīstīt jaunu zināšanu bāzi par Latvijas kultūras un radošajām nozarēm nozīmīgiem vēsturiskajiem procesiem ar paliekošu ietekmi uz mūsdienu kultūru, tostarp padomju okupācijas gadu norisēm kultūras jomā;
- attīstīt kultūras un radošo nozaru sociālās un ekonomiskās ietekmes novērtējuma pieejas, īpaši uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti un labbūtnību, veselību, izglītību un sociālo iekļaušanos, vidi un klimatu, kā arī inovācijām, paplašinot zināšanas un izpratni par kultūras un radošo nozaru esošo un potenciālo pienesumu šīm jomām un veicinot valsts ilgtspējīgu attīstību.

Programmai tika noteikti arī **horizontālie uzdevumi**:

- veidot un attīstīt starpdisciplināras konkurētspējīgas zinātnieku grupas programmas tematiskajās jomās;
- attīstīt kultūras un radošo nozaru fundamentālās un lietišķās pētniecības metodes un prakses, tai skaitā digitālās, attīstīt nozares terminoloģiju un sekmēt kultūras mantojuma institūciju krājumu izmantošanu pētniecībā;
- attīstīt zinātnisko grupu sadarbību ar kultūras un radošajām nozarēm, tai skaitā kultūras mantojuma institūcijām, kultūras organizācijām un mantojuma kopienām, tostarp Latvijas reģionos un diasporā;
- stiprināt izglītības procesus, tostarp integrējot pētniecību mākslu un kultūras augstākās izglītības studiju procesā, īpaši doktorantūrā, kā arī nodrošinot prakses un darba iespējas studējošajiem un integrējot pētījumu rezultātā gūtās zināšanas studiju saturā;
- attīstīt starptautisko sadarbību pētniecībā, tostarp iesaistoties starptautiskajos sadarbības tīklos un konsorcijs un izstrādājot projektu pieteikumus Eiropas Savienības fondu un citām starptautiskajām pētniecības programmām;
- sniegt atbalstu kultūrpolitikas īstenošanai, izstrādājot ieteikumus;
- informēt sabiedrību par pētniecības gaitu un rezultātiem, veicinot sabiedrības izpratni par kultūras un radošo nozaru aktuālajiem procesiem un vēsturi un pētniecības lomu sabiedrībai nozīmīgu jautājumu risināšanā;
- nodrošināt publisku pieejamību pētniecības rezultātiem, tai skaitā nodrošinot bezmaksas piekļuvi zinātniskajām publikācijām un deponējot jauniegūtos pētniecības datus pētniecības datu repozitorijos atbilstoši FAIR (*Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*) principiem (atrodami, pieejami, sadarbspējīgi un atkārtoti lietojami).

Programmas īstenošanas laikā tika noteikti šādi sasniedzamie rezultāti:

- attīstīts cilvēkkapitāls humanitārajās, mākslu un sociālajās zinātnēs, iesaistot pētniecībā jaunos zinātniekus un diasporas zinātniekus;
- sagatavoti priekšlikumi un datu kopas kultūrpolitikas plānošanai un īstenošanai;
- attīstītas jaunas vai pilnveidotas esošās studiju programmas, to moduļi vai kursi;
- sagatavoti pieteikumi starptautiskiem pētniecības projektiem;
- publicēti oriģināli zinātniskie raksti *Web of Science* vai *SCOPUS* datubāzēs iekļautajos žurnālos vai konferenču rakstu krājumos;
- pētniecības rezultāti (publikācijas un dati) padarīti pieejami pētniecības datu repozitorijos atbilstoši FAIR (*Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*) principiem.

Konkursa ietvaros tika plānots finansēt vienu projektu, kas atbilstu programmā noteiktajiem uzdevumiem, projekta īstenošanai paredzot valsts budžeta finansējumu 1 333 800 *euro* apmērā. Projekta īstenošanai paredzēti 36 mēneši. Konkursā varēja piedalīties Latvijas Republikas zinātniskās institūcijas, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā un kas atbilst pētniecības organizācijas definīcijai. Institūcijas, kurām zinātniskās darbības veikšana ir noteikta ar ārējo tiesību aktu, nolikumā vai statūtos, varēja piedalīties konkursā kā sadarbības partneri.

Projektu pieteikumi

Konkursā tika iesniegts viens projekta pieteikums, ko iesniedza

Latvijas Kultūras akadēmija (LKA)

sadarbībā ar

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju,

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūtu

Latvijas Nacionālā bibliotēku,

Latvijas Mākslas akadēmiju.

LZP izvērtēja projekta atbilstību konkursā noteiktajiem administratīvajiem kritērijiem, pēc tam nododot tos zinātniskajai izvērtēšanai ārzemju ekspertiem.

Izvērtēšana

Konkursa izvērtēšanai ir noteikti trīs kritēriji ar atšķirīgu svaru kopējā vērtējumā:

"Zinātniskā izcilība"	– 30%	(kritērijs A),
„Ietekme”	– 50%	(kritērijs B),
„Ieviešana”	– 20%	(kritērijs C).

Atbilstoši konkursa nolikumam un Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumiem Nr. 560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība" un ņemot vērā programmas mērķus un tematiskos uzdevumus, projekta pieteikuma izvērtēšanai LZP izvēlējās trīs neatkarīgos ārvalstu ekspertus. Tika ievērots *peer review* (līdzinieku vērtēšana) princips, piesaistot ārzemju ekspertus ar līdzīgām zināšanām un ne mazāku pieredzi kā projekta vadītājam attiecīgajās zinātņu nozarēs un pētījumu tematikā. Visa informācija un papildus materiāli ekspertiem tika sniegti angļu valodā.

Katrā kritērijā eksperti varēja piešķirt no 1 līdz 5 punktiem (ar iespēju vērtējumu izteikt ar puspunktu). Kvalitātes sliekšnis bija vismaz 4 punkti A kritērijā un vismaz 3 punkti kritērijos B un C, kā arī vismaz 10 punkti visos kritērijos kopā. Ekspertiem tika dots uzdevums vērtējumos ietvert atgriezenisko saiti un rekomendācijas projekta pieteicējiem.

Viens no projekta pieteikuma vērtēšanā iesaistītajiem ekspertiem, ņemot vērā kvalifikāciju un pieredzi, bija atbildīgs par individuālo vērtējumu konsolidēšanu. Katra projekta pieteikuma konsolidētais vērtējums punktos tika aprēķināts, izmantojot formulu:

$$K = (3A \times 0,3) + (3B \times 0,5) + (3C \times 0,2)$$

lesniegtais projekta pieteikums sasniedza kvalitātes sliekšni gan katrā no kritērijiem, gan visos kritērijos kopumā.

Projekta īstenošana

Konkursa rezultātā tika pieņemts lēmums par vienīgā iesniegtā projekta pieteikuma finansēšanu - **Nr. VPP-MM-LKRVA-2023/1-0001 "Latvijas kultūras ekosistēma kā resurss valsts izturētspējai un ilgtspējai"**, kas ieguva visu pieprasīto finansējumu 1 333 800 EUR apmērā. Projektu īsteno no 2023. gada 18. septembra līdz 2026. gada 17. septembrim.

Sagaidāms, ka projekta noslēgumā tiks iegūti šādi nodevumi un rezultāti:

- piecdesmit septiņi oriģināli zinātniskie raksti, kas iesniegti vai pieņemti publicēšanai Web of Science Core Collection vai SCOPUS datubāzēs iekļautajos žurnālos vai konferenču rakstu krājumos (divi no tiem žurnālos vai konferenču rakstu krājumos, kuru citēšanas indekss sasniedz vismaz 50 procentus no nozares vidējā citēšanas indeksa);
- divi oriģināli zinātniskie raksti izdevumos, kuri iekļauti datubāzē ERIH PLUS;
- septiņpadsmit citi anonīmi recenzēti zinātniskie raksti starptautiskos un Latvijas žurnālos un rakstu krājumos, kā arī konferenču kopsavilkumi;
- astoņas recenzētās zinātniskās monogrāfijas;
- divi noteiktā kārtībā aizstāvēti promocijas darbi un piecpadsmit sekmīgi nokārtoti maģistra valsts (gala) pārbaudījumi, ievērojot programmas mērķi un uzdevumus;
- septiņpadsmit zinātniskās datubāzes un datu kopas, kas izstrādātas projekta ietvaros;
- vienpadsmit ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi;
- pieci iesniegti projekta pieteikumi starptautiskā vai nacionālā pētniecības un attīstības projektu konkursā

Ekspertu atziņas

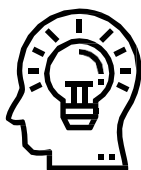
Ārvalstu zinātniskie eksperti norādīja uz projekta stiprajām un vājajām pusēm, kā arī izteica rekomendācijas.

Zinātniskā izcilība

Projektam piemīt augsta zinātniskā kvalitāte, kuras novitāte balstās galvenokārt uz ekosistēmas, noturības un ilgtspējības jēdzieniem. Pieteikumā ir pamatota starpdisciplināra pētniecības stratēģija un spēja efektīvi papildināt esošās zināšanas. Aktuālu teorētisko ietvaru nosaka kultūras kā holistiskas ekosistēmas uztvere un noturības un ilgtspējības jēdzienu izmantojums. Projektu īsteno pieredzējuši projekta partneri, kas ir atpazīstami ne tikai Latvijas, bet arī starptautiskā mērogā; tie darbojas dažādos savstarpēji papildinošos pētniecības virzienos. Pēc ekspertu domām būtu nepieciešams precīzāk norādīt, kā tiks sasniegti konkrētajās darba paketēs izvirzītie zinātniskie mērķi, piemēram, analizējot kultūras sociālo ietekmi, kultūras reakciju uz pandēmijas un kara izraisīto krīzi, kā arī vēsturisko notikumu iespējamo ietekmi uz kultūras attīstību mūsdienās.

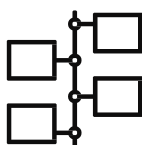
Ietekme

Projektā ir sagaidāmi nozīmīgi rezultāti, kas veicinās jaunu zināšanu radīšanu un nodošanu zinātniskajā kopienā un ieinteresētajām personām Latvijā un ārzemēs. Projekta īstenošana var radīt arī nozīmīgu pienesumu Latvijas ekonomikai un sabiedrībai. Tā īstenošanas gaitā notiks nozīmīga konkurētspējīga un ilgtspējīgas ekonomiskas izaugsmei atbilstoša darbaspēka veidošana (tiks stiprināts cilvēkkapitāls), t.sk. tiks nodotas iemaņas un prasmes studentiem, īpaši pievēršot uzmanību mākslīgā intelekta iespēju izmantošanai kultūras jomā. Pētniecības rezultātu izplatīšana notiks dažādos kanālos - digitālajos, tradicionālajos, tekstuālajos, vizuālajos u.c.

Projektā ir paredzēta pētniecības datu pārvaldība atbilstoši Eiropas pētniecības standartiem, t.sk. tiks nodrošināta atvērtā piekļuve datiem. Eksperti norāda, ka projektā būtu jāpievērš lielāka uzmanība sadarbībai ar nevalstiskajām organizācijām un citiem kultūras nozares partneriem, kā arī projekta pieteikumā konkrētāk jāapraksta sabiedriskās zinātnes (Citizen Science) aktivitātes.

ieviešana

Projekta īstenojošajām institūcijām ir nepieciešamā zinātniskā kapacitāte un pētniecības infrastruktūra. Zinātniskās grupas dalībniekiem ir atbilstoša pieredze un zinātniskā kvalifikācija, projekta vadītājam ir ievērojama projektu vadības un starptautiskās darbības pieredze. Eksperti norāda, ka kaut arī pētniecības darba plāns ir reālistiski izstrādāts un atbilstošs projekta mērķiem, tomēr tam būtu jābūt skaidrākam un konkrētākam, katrā darba paketē norādot mērķus, uzdevumus un rezultātus, kā arī aprakstot pētniecības gaitu. Lielāka uzmanība ir jāpievērš risku novēršanas plānam, norādot tajā arī akadēmiskus riskus.

Latvijas Zinātnes
padome

Sagatavoja
Latvijas Zinātnes padome